Він повинен бути другом і наставником дітей, ентузіастом своєї справи, поєднувати в собі якості адвоката, соціолога та психолога, бути енергійним й ініціативним. Таким чином, якщо говорити про систему попередження та профілактики правопорушень і злочинів серед неповнолітніх, то вітчизняний досвід існування соціальних служб для неповнолітніх та молоді, інспекцій у справах неповнолітніх (пізніше – кримінальної міліції у справах неповнолітніх та кримінальної міліції у справах дітей) були досить ефективними та дієвими структурами, що здійснювали даний напрям діяльності.

1. Андрюхин Н. Г., Калмыков Г. И. Возможности применения международно-правовых рекомендаций и зарубежного опыта в совершенствовании отечественного законодательства об уголовной ответственности несовершеннолетних / Н. Г. Андрюхин, Г. И. Калмыков // Преступность и общество : сборник научных трудов. – М. : ВНИИ МВД России, 2005. – С. 63-69.

2. Полицейские системы зарубежных государств. Выпуск 1. – М. : ВНИИ МВД России, 2004. – 72 с.

3. Законодавство Великобританії про правоохоронну та поліцейську діяльність / Офіційний сайт Уряду Великобританії / Міністерство оборони Великобританії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mod.uk.

Ніколайченко Галина Михайлівна
професор кафедри правових дисциплін
Криворізького факультету Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЩОДО ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Торгівлю людьми не можна вважати лише надбанням сучасності, проституція та рабство, як відомо, явища давні. Проте, якщо до проституції ставлення сучасних громадськості та законодавців неоднозначне, то рабство вважається злочином в усіх державах світу.

Боротьбу зі злочинністю держави здійснюють шляхом застосування внутрішньодержавних санкцій. Але злочини, які порушують основні права та свободи людини, передбачені нормами міжнародного права.

Метою дослідження є історико-правовий аналіз норм міжнародного права по торгівлі людьми.

Однією з перших спроб запобігти торгівлі людьми була декларація, прийнята на Віденському конгресі 1815 р., яка містила спроби обмежити торгівлю невільниками. Увагу міжнародної громадськості торгівля людьми, особливо жінками, привернула в кінці XIX – на початку XX ст. у зв'язку із загрозливим поширенням цього явища, результатом стало скликання в Лондоні міжнародного Конгресу з питань боротьби з торгівлею жінками, пов'язаною з проституцією. Учасники Конгресу звернулися із закликами до усіх держав про створення національних комітетів для боротьби з торгівлею жінками, про необхідність укладення міжнародних договорів з цього питання. Наступним кроком було скли-

кання у Франції міжнародної конференції у 1902 році, її учасниками стали 16 держав. Саме на цій конференції вперше в історії було розроблено низку правових заходів щодо боротьби з торгівлею жінками, до яких належать:

- створення на території кожної держави центрального органу по збору та систематизації повідомлень про факти схиляння жінок і дівчат до розпусти;
- вжиття необхідних заходів для виявлення осіб, які займаються торгівлею жінками.

Ці положення були викладені у Міжнародному договорі про боротьбу з торгівлею білими рабинями від 18 травня 1904 року. Уперше проблему транснаціонального характеру торгівлі жінками і дітьми було вирішено на правовому рівні Міжнародною конвенцією про боротьбу з торгівлею білими рабинями, схваленою 4 травня 1910 року. Держави-учасниці зобов'язувалися встановити кримінальну відповідальність за торгівлю жінками і дівчатами і в тому разі, коли окремі дії, що складали цю діяльність, були вчинені на території різних країн.

Міжнародна конвенція про боротьбу з торгівлею жінками та дітьми від 30 вересня 1921 року містила зобов'язання держав щодо розробки законопроектів, які б встановлювали кримінальну відповідальність осіб, які втягують жінок у проституцію та займаються торгівлею жінками та дітьми. У цьому документі вперше було виділено відповідальність не лише за звідництво для заняття проституцією, але і за власне торгівлю жінками та дітьми [1].

Першим самостійним міжнародно-правовим документом, що містить норми про торгівлю дітьми, стала Женевська декларація прав дитини, прийнята Лігою Націй у 1924 році. Ці норми стосувалися боротьби з торгівлею людьми та закабаленням їх в непосильній праці.

Згідно з Женевською конвенцією у 1926 році при Лізі Націй створено спеціальний Дорадчий комітет з боротьби з торгівлею жінками. Інформація про професійних торговців жінками, за Міжнародною конвенцією про боротьбу з торгівлею повнолітніми жінками, потрапляла у сферу обміну між державами-учасницями. Подальша законотворча діяльність по боротьбі з торгівлею людьми втілилася у Конвенцію про боротьбу з торгівлею людьми і експлуатацією проституції третіми особами від 2 грудня 1949 року. Україною вона була ратифікована 15 лютого 1955 року [1].

Вона стала підсумком попередньої нормотворчої діяльності по торгівлі людьми на міжнародному рівні. Конвенцією були визнані злочинними такі діяння:

- звідництво, схиляння до проституції або розбещення з цією метою іншої особи, навіть за згодою цієї особи (п.1 ст.1);
- експлуатація проституції іншої особи навіть за згодою цієї особи (п. 2 ст. 1);
- утримання будинку розпусти або управління ним, а також свідоме фінансування та участь у фінансуванні будинку розпусти (п. 1 ст. 2);
- передача в оренду або найом будівлі чи іншого місця, чи його частини за умови, що особа знала про цілі їхнього використання для проституції третіми особами (п. 2 ст. 2);
- замах на вчинення вказаних дій, підготовка до них (ст. 3);
- умисна співучасть у діях, вказаних у пунктах 1–5.

За вчинення цих діянь винні особи повинні нести відповідальність від-

повідно до внутрішніх законів держави. Недоліком цього акта можна вважати те, що в ньому не було передбачено відповідальність за власне торгівлю людьми, а також те, що в ньому не було враховано іншої, крім сексуальної експлуатації, мети торгівлі "живим товаром". Позитивним моментом є те, що Конвенція встановила зобов'язання вжиття заходів для реабілітації жертв торгівлі людьми.

У серпні – вересні 1956 року було проведено Женевську конференцію з боротьби з рабством. Результатом її роботи стало прийняття у вересні 1956 року Додаткової конвенції про скасування рабства, работоргівлі, інститутів та звичаїв, подібних до рабства. Відповідно до цього документа дії, що прирівнюються до рабства, можна охарактеризувати як боргову кабалу, закріпачення, примусовий шлюб чи іншу незаконну передачу права власності на жінку, продаж чи іншу оплатну передачу дитини законними представниками з метою подальшої її експлуатації. Конвенцією визнано злочинами також перевезення чи спробу перевезення рабів, співучасть у цій діяльності. Цей документ був ратифікований Україною 31 жовтня 1958 року.

Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, прийнятим у 1956 році, було проголошено, що нікого не можуть утримувати в рабстві, рабство і работоргівля забороняються в усіх видах; ніхто не повинен утримуватися в підневільному стані [3, ст. 8].

Черговим кроком стало прийняття Генеральною Асамблеєю ООН 18 грудня 1979 року Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок (для України набула чинності 3 вересня 1981 року). Вона містила комплекс заходів для припинення торгівлі жінками та експлуатації проституції, зокрема надання жінкам державами усіх прав, передбачених Конвенцією, у повному обсязі, усунення усіх форм дискримінації. Однак у цьому документі відсутні будь-які механізми втілення цих норм на практиці та їх імплементації в національне законодавство [2].

Важливим документом, який містить норми про торгівлю дітьми, стала Конвенція про права дитини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 р. (для України вона набула чинності з 27 вересня 1991 року).

Цим документом встановлено, що держави-учасниці вживають на національному, дво- та багатосторонньому рівнях усіх необхідних заходів для відвернення викрадень дітей, торгівлі дітьми чи їх контрабанди з будь-якою метою і в будь-якій формі [3].

Документом, що стосується боротьби з торгівлею людьми, зокрема жінками, є Декларація про викорінення насильства проти жінок (1993 р.)

15 листопада 2000 року було прийнято Протокол про запобігання та припинення торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми, і покарання за неї, який доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Цінність його полягає в тому, що він містить визначення терміна "торгівля людьми", заходи щодо захисту жертв торгівлі людьми, їх реабілітації, попередження, співробітництво (обмін інформацією і підготовка кадрів) та інші заходи, що їх застосовують держави-учасниці для боротьби з цим злочином.

Аналіз норм міжнародного права дозволяє стверджувати, що міжнародна громадськість вживає заходів проти торгівлі людьми. Проте, хоча норми

законодавства і змінюються відповідно до сучасних умов і ситуацій на ринку "живого товару", транснаціональна злочинність постійно знаходить все нові й нові шляхи і способи вчинення цього злочину, незважаючи на розмаїття нормативно-правових актів, покликаних боротися з торгівлею людьми, ситуація у цій сфері продовжує погіршуватися.

1. Буряк М.Ю. Торгівля людьми і боротьба з нею : монографія / М.Ю. Буряк. – Владивосток, 2006. – С. 114–115.

2. Топчій А. Нелегальна трудова міграція та торгівля людьми. Висвітлення проблеми у ЗМІ / А. Топчій. – К., 2008. – С. 99.

3. Конвенція про права дитини (прийнята 20.11.1989 Резолюцією 44/25 Генеральною Асамблеєю ООН) // Збірка міжнародних договорів СРСР. – 1993. – Вип. XLVI. – С. 242–257.

Поливанюк Василь Дмитрович
ст. викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД НАДАННЯ ПРИВАТНИХ ДЕТЕКТИВНИХ ПОСЛУГ

У багатьох зарубіжних країнах (Сполучених Штатах Америки, Великобританії, Франції, Італії тощо) приватна детективна (розшукова) діяльність використовується з метою збільшення можливості громадян (юридичних осіб) у захисті своїх законних прав та інтересів і врегульована нормами національного законодавства.

Так, у Сполучених Штатах Америки виділяють три основних види приватних правоохоронних організацій: розшукові бюро, охоронні агентства, служби безпеки в різних промислових та комерційних структурах. Питання правової регламентації діяльності недержавних служб безпеки належить до юрисдикції штатів, тому у США немає єдиного федерального закону про приватну детективну діяльність, тобто її нормативно-правове регулювання здійснюється у кожному штаті окремо (у переважній більшості штатів для здійснення детективних функцій необхідна спеціальна ліцензія, яка видається органами влади певного штату, і за умов наявності такої ліцензії детектив має право займатися охоронно-розшуковою діяльністю (залежно від класу ліцензії) тільки на території того штату, де він отримав ліцензію) [1, с. 33].

До основних видів діяльності приватних розшукових бюро у США належать:

– збирання інформації про злочини або погрози стосовно уряду США й окремих штатів;

– встановлення біографічних та інших даних на окремих громадян, організації, підприємства тощо;

– розшук зниклих осіб, загубленого або викраденого майна;

– пошук свідків і збирання доказів для правоохоронних і судових